

Gheorghe-Florin Ghețău
Olenca-Georgiana Ghețău

MEMORATOR ISTORIE BACALAUREAT

Gheorghe-Florin Ghețău, Olenca-Georgiana Ghețău

Memorator Istorie Bacalaureat

RENTROP & STRATON

București

CUPRINS

Cuvânt înainte

I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor 11

1. Formarea poporului român și a limbii române 13
2. Romanitatea românilor până în secolul al XVIII-lea 16
3. Transformarea romanității românilor într-o chestiune politică 17
4. Așa-zisa teorie roesleriană 20
5. Romanitatea românilor în perioada comunistă 21

II. Secolul XX – între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa ... 23

1. Originile democrației 25
2. Practici politice democratice în perioada interbelică 26
3. Ideologii și practici politice totalitare în Europa 27

4. Ideologii și practici politice autoritare în România	32
5. Ideologii și practici politice totalitare în România	34
6. Cele două Europe	35
7. Prăbușirea regimurilor comuniste din Europa	37

III. Constituțiile din România 39

1. Introducere	41
2. Documente cu caracter constituțional	41
3. Constituția din 1866	42
4. Constituția din 1923	45
5. Constituția din 1938	47
6. Constituția din 1948	48
7. Constituția din 1952	50
8. Constituția din 1965	51
9. Constituția din 1991	52

IV. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele IX-XVIII) 55

1. Primele formațiuni politice	57
--	----

2. Evoluția instituțională a Transilvaniei	58
3. Întemeierea Țării Românești	60
4. Întemeierea Moldovei	62
5. Dobrogea	63
6. Instituțiile centrale din spațiul românesc extracarpatic	64

V. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX)	67
1. Primele proiecte politice	69
2. Revoluția de la 1821 – domniile pământene	70
3. Regulamentele organice	73
4. Domniile regulamentare	75
5. Revoluțiile de la 1848-1849	76
6. Unirea Principatelor Române	79
7. Domnia și reformele lui Alexandru Ioan Cuza	81
8. Regatul României	82
9. Marea Unire de la 1918	83

VI. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă. Construcția democrației postdecembriste 85

1. Impunerea regimului de democrație-populară (1944-1948) 87
2. Transformarea economiei după modelul sovietic 88
3. Lupta pentru putere în cadrul PCR/PMR 90
4. Represiunea și disidența anticomunistă în România 91
5. Revoluția din Decembrie 1989 93
6. Construcția democrației postdecembriste 93

VII. Spațiul românesc între diplomatie și conflict în Evul Mediu și la începuturile modernității 97

1. Mircea cel Bătrân (1386-1418) . . . 100
2. Iancu de Hunedoara (1441-1456) 102

3. Vlad Țepeș (1448; 1456-1462;
1476) 104
4. Ștefan cel Mare (1457-1504) 105
5. Radu de la Afumați (1522-1529,
cu întreruperi) 107
6. Petru Rareș (1527-1538;
1541-1546) 107
7. Ion Vodă cel Viteaz (1572-1574) .. 108
8. Mihai Viteazul (1593-1600) 108

**VIII. România și concertul european –
de la „criza orientală“ la marile
alianțe ale secolului al XX-lea ... 113**

1. „Chestiunea orientală“ 115
2. Războiul Crimeii (1853-1856) ... 115
3. Criza bosniacă și urmările ei
(1875-1878) 117
4. Politica externă a României între
anii 1878 și 1914 120
5. Primul Război Mondial
(1914-1918) 121
6. Recunoașterea internațională a
Marii Uniri (1919-1920) 123
7. Marile Alianțe (1921-1945) 124

IX. România în perioada

„Războiului Rece“ 129

1. Reorientarea politicii externe a
României (1944-1946) 131
2. Tratatul de Pace de la Paris
(10 februarie 1947) 132
3. „Lumina vine de la Răsărit“
(1948-1958) 132
4. Opoziția față de URSS
(1964-1989) 133

Cuvânt înainte

Lucrarea de față se adresează, în primul rând, elevilor din ultimul an de liceu care urmează să susțină examenul de bacalaureat la disciplina istorie. Aceasta oferă acces facil la datele importante, conform conținuturilor indicate de programa pentru examenul de bacalaureat.

Totodată, este utilă și celor care se pregătesc pentru examenul de admitere la Academia de Poliție.

Parțial, poate fi de ajutor și elevilor din clasa a XI-a, precum și publicului larg dornic să intre în contact cu istoria națională într-o formă accesibilă.

Cu speranța că acest memorator vă va fi un companion fidel în călătoria spre examenul de bacalaureat și nu numai, vă dorim succes și spor la învățat!

Cu drag,
Autorii

I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

- 1. Formarea poporului român și a limbii
române**
- 2. Romanitatea românilor până în secolul
al XVIII-lea**
- 3. Transformarea romanității românilor
într-o chestiune politică**
- 4. Așa-zisa teorie roesleriană**
- 5. Romanitatea românilor în perioada
comunistă**

I. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

1. Formarea poporului român și a limbii române

– Poporul român face parte din grupa popoarelor romanice/neolatine din care mai fac parte portughezii, spaniolii, francezii și italienii.

– Procesul de formare a popoarelor romanice/neolatine a cuprins trei etape:

1. Cucerirea unei populații de către Imperiul roman
2. Romanizarea celor cucerțiți
3. Așezarea peste populațiile romanizate a unor triburi migratoare

– Dobrogea a fost anexată de către romani în sec. I î.H., iar în anul 46 d.H. a fost atașată provinciei romane Moesia. Așadar, procesul de romanizare a debutat mai devreme în Dobrogea.

– Cea mai mare parte a Daciei a fost încorporată în Imperiul Roman în urma celor două războaie dintre regele Decebal (87-106 d.H.) și împăratul Traian (98-117 d.H.), desfășurate în anii 101-102 și 105-106 d.H.

– În anul 106 d.H., Dacia a devenit în mod oficial provincie romană.

– Romanizarea reprezintă procesul prin care populațiile cucerite de către romani au preluat și limba și cultura latină. În unele părți ale imperiului, romanizarea a fost superficială, în timp ce în altele, precum în Dacia, aceasta a fost mai profundă.

– Romanizarea autohtonilor din provincia romană Dacia s-a realizat în intervalul de timp cuprins între anii 106 și 271 d.H.

– Și geto-dacii rămași în afara frontierelor Imperiului roman (așa-numiții daci liberi) au fost supuși procesului de romanizare, înainte și după anul 271 d.H.

– Acest proces s-a realizat printr-o serie de factori, cum au fost: coloniștii, armata, veteranii, administrația, școala, religia, economia, drumurile etc.

– În anul 271 d.H., împăratul Aurelian (270-275 d.H.) a retras din Dacia armata și administrația fiindcă această provincie era tot mai greu de apărut de atacurile populațiilor barbare.

– Masa populației daco-romane (daci romanizați) a rămas pe loc, pe teritoriul fostei provincii romane, conviețuind alături de migratorii care au pătruns în spațiul abandonat de legiunile Romei.

– Pe teritoriul fostei provincii romane Dacia s-au așezat, rând pe rând, triburi migratoare ca goții, hunii, gepizii, avarii ori slavii.

– Slavii s-au stabilit în număr mare în spațiul carpato-dunărean în a doua jumătate a secolului al VI-lea d.H.

– Cea mai mare parte a slavilor a trecut la sud de Dunăre după anul 602 d.H. Puținii slavi rămași la nord de Dunăre au fost asimilați de daco-romani, fapt care a dus la desăvârșirea etnogenezei românești.

– Romanicii de la sud de Dunăre, în schimb, au fost marginalizați ori asimilați de masa populației slave.

– Se consideră că procesul de formare a poporului român și a limbii sale s-a încheiat, cel mai probabil, în secolul al IX-lea d.H.

– La acest proces au luat parte, în special, trei elemente:

1. substratul geto-dac;
2. stratul coloniștilor romani;
3. adstratul/superstratul slav.

– Limba română are patru dialecte: daco-român, aromân (macedoromân), meglenoromân și istro-român. Dialectul daco-român este limba oficială din România și Republica Moldova.

– Cele patru dialecte ale limbii române formează ceea ce se numește Romanitatea orientală.

– Caracterul latin al limbii române este probat prin vocabular (preponderent latin) și gramatică. Cca 80% din fondul principal lexical are origini latine.

– Limba română conține și împrumuturi din alte limbi. În această privință, ponderea cea mai mare o au împrumuturile din slavonă (aproximativ 15%).

– Limba slavonă a devenit limbă liturgică, în spațiul carpato-dunărean, începând cu sec. al IX-lea și al X-lea d.H. Ulterior, după constituirea statelor

medievale românești, în sec. al XIV-lea, aceasta a devenit și limba cancelariei domnești. Primul text în limba română datează din anul 1521.

– Din limba geto-dacă ne-au parvenit cca 180 de cuvinte, dintre care: *barză, mistreț, viezure, mazăre, urdă, brad, moș, prunc, mal, vatră* etc.

– Românii au păstrat amintirea originii lor latine și, drept urmare, își spuneau români, spre deosebire de popoarele învecinate care îi desemnau prin termenul *vlah/valah*. Acest termen era folosit de germani pentru a indica popoarele care vorbeau limbi romanice.

– Etnogeneza românească s-a desfășurat în paralel cu răspândirea creștinismului în arealul carpato-dunărean. Vocabularul creștin de bază are într-o proporție covârșitoare origini latine, ceea ce dovedește vechimea creștinismului pe plaiurile românești.